Цана асобнага нумару 15 гр. Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 61 (112). Вільня, Субота 20 Жніўня 1927 г. Год III

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцау 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі.
ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Дыплёматычная ігра.

Хто ўважна сачыў за апошнімі падзеямі ў міжнароднай палітыцы, дык заўважыў адну даволі цікавую зьяву. Ужо перад вядомым забойствам савецкага пасла Войкава, а тым больш пасьля гэтага забойства, кожнага трошкі азадачвалі вынікі гэтага трагічнага факту. Як з аднаго боку савецкага, так з другога боку польскага, была вялікая ахвота дайсьці да згоды, каб ня выклікаць канфлікту і аружнае вайны. Мала гэтага, у гэтым зусім здавалася-б, на першы пагляд, неадпаведным часе, вонкава чуем вялікую ахвоту як польскага ўраду, так і савецкага—жыць між сабой ня толькі ў дагэтуляшняй згодзе, але яшчэ гэтую згоду паглыбіць праз заключэньне трактату аб ненападаньні і гандлёвага дагавору. Выступленьні з прамовамі савецкіх правадыроў, прамова марш. Пілсудскага ў Калішы і загад польскага ўраду аб высяленьні з Польшчы некаторых расейскіх эмігрантаў, гавораць за тое, што вонкава як польскі, так савецкі ўрад, выказваюцца за мірнае і добрасуседзкае сужыцьцё. Зьяўляецца пытаньне, дзеля чаго наступіла такая зьмена ў адносінах між Польшчай і ССРР. і якое мае яно значэньне для Беларусаў? Каб адказаць на гэта пытаньне, трэба прыпомніць наступнае.

Ад пэўнага часу ў міжнароднай палітыцы можна бачыць змаганьне дзьвюх вялікіх дзяржаваў—Англіі з ССРР. Гэтае змаганьне ня ідзе безпасярэдня аружжам, але пры помачы дыплёматычных перагавораў. Англія хоча нахіліць усе вялікія эўрапэйскія дзяржавы да аднаго буржуазна-капіталістычнага фронту скіраванага проці Саветаў. Перадусім ангельскія палітыкі хочуць уцягнуць у свой саюз Нямеччыну, адну з наймагутнейшых сіл у Эўропе. Есьць ведама, калі-б Нямеччына згадзілася на такі саюз працісавецкі, дык не задарма, а за пэўныя канкрэтныя здабычы. Адным з галоўнейшых пастулятаў ёсьць справа Верхняй Сілезіі і справа паморскага калідора, якія абшары Нямеччына хоча далучыць назад да сваё дзяржавы. Дык бачым, што нямецкія варункі прыступленьня да працісавецкага саюзу зьяўляюцца згубнымі для Польшчы, бо рэалізуюцца коштам цяперашняй польскай тэрыторыі. Польшча ўсімі сіламі працістаўляецца гэткаму пляну: увесь час на міжнародным форуме вяла дыплёматычнае змаганьне з ім, а ў апошнія часы кінулася на новы спосаб абароны сваіх інтарэсаў. Вось гэтым новым спосабам і ёсьць гэная зьмена ў замежнай палітыцы Варшавы ў адносінах да Масквы. Польскі ўрад, радам сваіх выступленьняў і загадаў, пачаў выразную згодніцкую палітыку з савецкім урадам, маючы на мэце, гэтай дарогай, лепш бараніць свае інтарэсы на Захадзе. Польшча хоча паказаць Англіі і Нямеччыне, што калі працісавецкі саюз будзе заключаны коштам Польшчы, дык яна пойдзе на згоду з Саветамі.

Цяперашнія палітыкі Масквы, ёсьць ведама, баяцца саюзу буржуазных эўрапэйскіх дзяржаваў і затым ухапіліся за Польшч, як за апошнюю дошку ратунку і таксама выступаюць афіцыяльна за добрасуседзкія зносіны з польскім урадам. Доказам гэтага ёсьць прамовы савецкіх адказных дзеячоў у Маскве і апошнія выступленьні Масквы проці Радавае Беларусі. Кожнаму вядома, што польскаму ўраду не падабаецца беларуская праца ў Менску, бо яна стварае зусім непажаданы для Польшчы нахіл сярод жыхараў Заходняе Беларусі да Радавае Беларусі і ўзмацоўвае сільна беларускі рух у Заходняе Беларусі. Масква гэта добра разумее і затым, каб падабацца польскаму ўраду, маючы на мэце разьбіваць буржуазны працісавецкі саюз, павяла ў апошнія часы даволі вострую палітыку проці беларускасьці Менску. Рэзультатам палітыкі Масквы было зьмяшчэньне беззаконнае (бяз зьезду прадстаўнікоў кампартыі) тав. Адамовіча са становішча старшыні народных камісараў Савецкай Беларусі і назначэньне на яго месца нейкага Галадзеда, а таксама прысланьне ў Менск вядомага пагромшчыка беларускага руху Кнорына, які фактычна цяпер кіруе Савецкай Беларусяй, а Чарвякоў астаўлены толькі для формы. Мала гэтага, менскае Г. П. У. узмацавана камуністымі-Палякамі, бо на чале ўсяго саюзнага (маскоўскага) Г. П. У. па сьмерці Паляка Дзяржынскага астаўся Паляк Мянжынскі.

З усяго бачым, што дыплёматычная ігра між Маскоўскім і Варшаўскім урадам адбываецца коштам беларускага нацыянальнага руху. Пытаньне толькі, ці гэтая ігра прынясець карысьці для самых ігра ючых?! Ня трэба забывацца, што ў споры паміж Масквой і Варшавай рашучае значэньне павінен мець Беларускі Народ, які выразна ўжо выказаўся проці сваіх апякуноў і хоча нарэшце сам вырашаць аб сваей долі. Зьдзейсьненьне імкненьняў нашага Народу наступіць не праз Варшаву і не праз Маскву, а праз сілу арганізаваных сярмяжных гушчаў.

А. Замежны.

Што дзеецца ў сьвеце?

Сьвята нямецкай рэспублікі.

На 11 г. жніўня прыпадала сьвята нямецкай рэспублікі, як угодкі Вэймарскай канстытуцыі, якою кіруецца рэспубліка.

Па ўсей дзяржаве ўсякія ўстановы былі закрыты. Усюды ладзіліся на чэсьць рэспублікі ўрачыстасьці. Адбылося паседжаньне Райхстагу (сойму), прысутным быў на паседжаньні прэзыдэнт Гіндэнбург. Усюды былі вывешаны рэспубліканскія сьцягі, нават на вагонах і аўтабусах.

Рэвалюцыя ў Партугаліі.

У Партугаліі, якая праславілася на ўвесь сьвет сваімі частымі рэвалюцыямі ды пераваротамі, гэтымі днямі ізноў адбылася завіруха сярод войска.

Кіраўнікі завірухі папаліся ў рукі ўраду, які высылае іх на выспу сьв. Тамаша. У ва ўсім краю запанаваў спакой.

Трэба зазначыць, што паўстаньні зьяўляюцца ў Партугаліі не з за якіх ідэйных імкненьняў, а проста, ад эгаістычных пабуджэньняў розных палітыканаў.

Літоўскі прэм'ер аб літоўскіх адносінах.

Літоускі прэм'ер праф. Вальдэмарас у гутарцы з карэспандэнтам рыскае газэты сказаў: — Польшча ўдзяляе многа ўвагі літоўскім справам, з гэтых прычынаў там цяпер творыцца многа шуму. Але надарэмна. Лепей было-б каб Польшча праявіла ініцыятыву і зарабіла нам якую-колечы канкрэтную прапанову.

Сакко і Ванцэцьці.

Ёсьць весткі быццам справу Сакко і Ванцэцьці перададуць на новы разгляд, новаму складу судзьдзяў.

Падзеі ў Кітаі.

Армія Чанг-Кай-Шэка пабіта і адступае. Перамога асталася за Чанг-Тсо-Лінам, які пагражае Шанхаю і Нанкіну.

Ёсьць чуткі быццам Чанг-Кай-Шэк падаўся ў адстаўку, а з ім разам некалькі міністраў з яго ўраду. Некатарыя аддзелы войска перайшлі да Чанг-Тсо-Ліна.

А таксама падаюць газэты, што паміж Куомінтангам і камуністамі ў ханькоўскім урадзе здарыўся падзел, так што камуністы будуць дзействаваць на сваю ўласную руку, а Куомінтанг, правіца і лявіца, маюць аб'ядначца.

І гэтак сабе ўвесь час — валыняцца...

У камуністычнай партыі.

У Маскве адбылася камуністычная канфэрэнцыя. На гэтай канфэрэнцыі паміж староннікамі Сталіна і Троцкага наступіла згода. Аднак-жа Троцкі пакінуў за сабою права падаваць крытыцы ўсякі ўчынак „сталінаўцаў", які ня будзе згаджацца з паглядам Троцкага.

ДА ВЕДАМА ІНВАЛІДАЎ!

Найвышэйшы Трыбунал Адміністрацыйны дня 13.VI. с. г. пад № 3816/25 разглядаў справу інвалідаў, зарэгістраваных пры г. зв. францускай рэгістрацыі і вынес пастанову, што гэтая рэгістрацыя дае права інвалідам дамагацца рэнты інвалідзкай. У сувязі з гэтым усе інваліды, якія былі зарэгістраваны пры г. зв. францускай рэгістрацыі і дагэтуль не атрымалі рэнты, могуць на нова пачаць справу ў адпаведным „P. K. U." аб прызнаньні рэнты, паклікаючыся на пастанову найвышэйшага трыбуналу.

Сэкрэтарыят
Белар. Пас. Клюбу.

З жыцьця Польшчы.

Камуністам бяда...

Усё-ж такі польскі ўрад нашоў бяду на вас камуністыя ў Польшчы. Глядзеце!... Леў Тэпліц, як піша газэта „За свободу“, сын вядомага грамадзкага дзеяча Тодара Тэпліца, звольнены ад адбываньня воінскага абавязку, дзеля таго, што ён (Леў) быў асуджаны, як камуніст. Цяпер Тэпліц адбыў наказаньне і знаходзіцца на вольнасьці, яго, як праступніка проці дзяржавы ня могуць дапусьціць да абароны бацькаўшчыны, а гэта найвялікшая бяда!... Як думаце, паны камуністыя?!...

Прапаў як камфора.

Ген. Загурскі, які быў арыштаваны і сядзеў у вастрозе, нешта болей як год, пасьля звальненьня з вастрогу, прапаў як камфора.

Ген. Загурскі знаходзіцца пад судом за праступкі, якія ўчыніў на службе.

Забастоўка.

У Лодзі бастуюць працаўнікі трамваяў. Пасярэднікам паміж працаўнікамі і дырэкцыяй трамваяў выступіў урад. Забастоўка паўстала, як пратэст проці звальненьня са службы двух працаўнікоў, а таксама працаўнікі дамагаюцца падвышкі пэнсіі на 25 проц.

Пасярэдніцтва ўрадавых рэпрэзэнтатараў асталося без рэзультатаў.

Француская акупацыя ў Жырардове.

Гэтага яшчэ ня было—піша „Robotnik“—але-ж сталася. Мала таго, што француская капіталістыя захапілі прамысловасьць у Жырардове, дык яшчэ далі загад працаўніком на жырардоўскіх фабрыках, каб яны навучыліся гаварыць пафранцуску, а калі не навучацца, дык будуць звольнены з пасадаў. Гэтаму ня хоча верыць „Robotnik“, бо надта-ж такі балюча б'е сама вестка па польскім шовініяме: у Польшчы, ды польскаясь каб аставалася ні прычым!... Як гэта так?

НАВІНЫ.

— **Паседжаньне Цэнтральнага Камітэту Бел. С. С.** 13 жніўня адбылося паседжаньне Цэнтральнага Камітэту Беларускага Сялянскага Саюзу, на якім абгаварвалася многа важных партыйных справаў бягучага часу, а між іншымі прынята пастанова пратэсту проці казьні Сакко і Ванцэцьці. Прымаючы гэтую пастанову Цэнтральны Камітэт кіраваўся адносным артыкулам свае праграмы, як прынцыпу дамаганьня скасаваньня кары сьмерці наагул, а ў даным выпадку з Сакко і Ванцэцьці асабліва, якія будучы пад пагрозаю кары сьмерці ў працягу сямі гадоў дазналі найвялікшага зьдзеку з боку буржуазна-капіталістычнага Ураду Паўночнае Амэрыкі.

— **Паседжаньне Беларускага Інстытуту Г. і К.** 13 жніўня адбылося супольнае паседжаньне Цэнтральнага Ураду і Віленскага Аддзелу Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

На парадку дня былі гэтакія пытаньні: 1) Справа Беларускага Народнага Тэатру. 2) Справа выдаваньня Інстытуцкае часопісі. 3) Справа заснаваньня Беларускага Земляробска-Гаспадарчага Банку і 4) Бягучыя справы.

— **Паседжаньне Беларускага Нацыянальнага Камітэту.** 14 жніўня адбылося паседжаньне Беларускага Нацыянальнага Камітэту. На паседжаньні старшынстваваў сэнатар Бадановіч.

Абгаварваліся гэтакія пытаньні: Дапамога Аб'яднаньню Беларускіх Арганізацыяў у Празе Чэскай, 2) Вызначэньне дэлегата на Кангрэс Нацыянальных Меншасьцяў у Жэнэву і 3) Бягучыя справы.

— **Справа паездкі дэлегатаў на кангрэс.** На Кангрэс Нацыянальных Меншасьцяў, які мае адбыцца у Жэнэве (Швайцарыя) вызначаны Беларускім Нацыянальным Камітэтам пасол Рагуля.

На гэты кангрэс едуць прадстаўнікі ад Украінцаў і Літвіноў, якія маюць трымацца аднолькавае лініі з Беларусамі.

— **Падарожа ў Латвію сэн. Багдановіча.** Старшыня Беларускага Нацыянальнага Камітэту сэнатар Багданевіч адбыў падарожу ў Латвію, дзе бачыўся асабіста з многімі кіраўнікамі беларускага нацыянальнага руху ў Латвіі і даведаўся многа цікавых і важных дэталяў аб жыцьці Беларусаў. П. Старшыня сэн. Багдановіч абяцаў напісаць для газэты падрабязную справаздачу аб сваей падарожы.

— **Перамога сельсаюзнікаў на выбарах.** Паводле даных урадовых у Віленскім ваяводзтве выбары ў валасныя рады далі такія рэзультаты: ад вялікай зямельнай уласнасьці (абшарнікі-палякі) прайшло 80 радных (8 процантаў); сярэдняй (пераважна дробная шляхта—120 радных (12 проц.); дробнай (**сяляне-Беларусы**) 708 радных (64½ проц.), асаднікаў—27 (3,9 проц.); беззямельных (пераважна **парабкоў Беларусаў**)—**10** радных (1 проц.); купцоў (перав. жыды)—38 радных (4 проц.); рамесьнікаў—11 радных (1 проц.); духоўных каталікоў—6 радных (0,5 проц.); духоўных праваслаўных—1 радны (0,1 проц.).

З вышэй зьмешчаных лічб бачым, што пры выбарах перамаглі сяляне-Беларусы, якіх налічваецца 65,5 проц. (малазямельныя і беззямельныя сяляне). Калі прыняць пад увагу тое, што сяляне пры выбарах ішлі пераважна адным нацыянальным фронтам, бо паслухалі заклiку „Сял. Нівы“, а не „Наш. Праўды“, якая заяла, каб б. грамадаўцы выстаўлялі свае асобныя сьпіскі, дык рэч ясная, што большасьць з усіх 718 радных сялян-Беларусаў складаюць сябры і сымпатыкі Беларускага Сялянскага Саюзу.

У Навагрудзкім ваяводзтве таксама перамога за сельсаюзьнікамі. Яшчэ аканчальных дадзеных няма, але ёсьць такія факты, якія пацьвярджаюць наш сказ, а іменна: пры выбарах органаў Соймiку ў Навагрудзкім павеце з усіх прысутных пры галасаваньні 26 асоб, Старшыня Беларускага Сялянскага Саюзу — п. Рагуля атрымаў 21 голас. Гэта значыць, што сялянства ў 90 процантах ідзе за Сялянскім Саюзам.

— **Выбары ў Радашкавічах.** У сувязі з выбарамі ў Меставую Раду, якія адбудуцца 4-га верасьня утвораны ўрадовы выбарны Камітэт у гэткім складзе: Старшыня кс. Гудзейко, сябры: гр. П. Шыман, Л. Аўдыцкі, Зусь, Садоўнікаў і Г. Ізугзон.

Гэты Камітэт мае праводзіць толькі выбары, а сам ад сябе ня мае права выстаўляць кандыдатаў. Некаторыя аднак сябры выбарнага Камітэту могуць быць выстаўлены кандыдатамі ў раду ад мяшчан сталых жыхароў гораду, але прысутнасьць іх у выбарным Камітэце можа пашкодзіць прайсьці ў радныя.

Нічога дзіўнага, што бурмістр і яго заступнік адказаліся ад сяброўства у выбарным Камітэце, каб быць кандыдатамі ў раду. Што да сьпіскаў кандыдатаў у радныя дык больш-менш намячаецца 3—4 сьпіскі. Адзін сьпісак будзе польскі, другі мясцовы-мяшчанскі і трэці жыдоўскі. Арганізатарамі польскага сьпіску зьяўляюцца: кс. Гудзейко і цяперашні бурмістр п. Занеўскі, ім дапамагаюць „прышэльцы“, як Адуцкевіч і Пархімовіч. Гэты польскі сьпісак па сваей праграме працы стаіць за ўтрыманьнем цяперашніх парадкаў і за выбарам на бурмістра п. Занеўскага. Другі сьпісак будзе мясцовы-мяшчанскі. Кандыдаты гэтага сьпіску маюць на мэце правесьці караныя зьмены ў магістрацкіх парадках. Трэці сьпісак будзе жыдоўскі. З усіх сьпіскаў найбольшыя шансы могуць мець сьпіскі мяшчанскі і жыдоўскі. Трэба аднак ведаць, што могуць быць вялікія неспадзеўкі, даякуючы таму, што сьпісак мяшчанскі на месцы ня мае добрых, сьмелых і адважных арганізатараў і затым часьць мяшчанскіх галасоў магла пайсьці за польскім сьпіскам, а ў рэзультаце ў Радашкавічах астанецца ўсё пастарому.

— **Ізноў пачынаюць!?** Ў ночы з 5 на 6 г. м-ца у ваколіцах м. Сельца, Пружанскага павету, былі параскіданы камуністычныя адозвы на расейскай мове.

У зьвязку з гэтым па ўсей Селецкай воласьці пачалося „паляваньне“ за вінаватцамі. Панаехала пераадзеўшыхся шпікоў і цягаюцца па вёсках.

Усе гэтыя паляўнічыя шукаюць ахвяраў як галодны зьвер, сабе прыглядаючыся і сочучы за кожным крокам больш-менш выдатнейшых сялянскіх дзеячаў.

Мімаволі ўспамінаецца чытанае ў гісторыі, аб падзеях за часоў панаваньня Івана Грознага ў Расеі...

СЭРВІТУТЫ.

(Працяг. Гл. №№ 57, 59 і 60 „С. Н.“).

Арт. 45. Калі праект ліквідацыі ня будзе прыняты якою-колечы стараною, паветовы зямельны урад па заканчэньні тэрміну для спраціву перасылае акруговаму зямельнаму ўраду акты справы зараз са спрацівамі і сваею пастановаю; акругавая зямельная камісія той праект або зацьвярджае, або робіць зьмены, або адкідае.

Арт. 46. Вартасьці вызначанага ў ужытках вынаграджэньня ня можна перад аддачаю тых ужыткаў заінтэрасаваным асобам зьмяншаць без дазволу зямельнага ўраду (п. 1).

Асобы, якія даканаюць гэтакае зьмяншэньне, падлягаюць кары на аснове арт. 39 карнага кадэксу, а апрача таго мусяць даць пакрыўджаным адпаведнае вынаграджэньне за страты (п. 2).

Арт. 47. Калі праект з вызначэньнем вынаграджэньня ў гатоўцы (грашыма) будзе зацьверджаны, дык акруговая зямельная камісія адначасна вырашыць спосаб сплаты таго вынаграджэньня, пры чым можа разлажыці сплату на раты, на працяг ня болей як на тры гады з гадавым працантам у высокасьці 8 проц. Пастановы гэтакія маюць сілу судовых прысудаў і выконваюцца згодна з уставаю аб цывільным паступаньні. Падрабязныя правілы аб гэтым яшчэ выдаець Міністар справядлівасьці ў паразуменьні з міністрам зямельных рэформаў. Пастанова гэта таксама датыкае і тых пастановаў, якія былі выданы перад апублікаваньнем гэтага распараджэньня. Той, хто меў права да сэрвітуту можа ім карыстацца да часу аканчальнае сплаты вынаграджэньня (п. 1).

Калі ў часе ходу справы выясьніцца, што ад іменні самастойнае гаспадаркі выступае асабіста ці за пасярэдніцтвам паўнамоцніка асоба, якая не зьяўляецца бязспрэчным уласьнікам тэй гаспадаркі, дык прыпадаючая на яе частка вынаграджэньня мусіць быць паложана на дэпазыт суду ў паперах „піпілярных“ на злоты ў золаце. Калі ў працягу 3-х гадоў ніхто не дакажа, што ён зьяўляецца бязспрэчным уласьнікам гаспадаркі, ці яго паўнамоцнікам і не забярэ дэпазыту, дык суд выдасьць той дэпазыт асобе, якая выступала ад імя тэй гаспадаркі ў часе ліквідацыі. Асобе тэй увесь час ад моманту заснаваньня дэпазыту будуць выдавацца купоны ад паложаных папераў (п. 2).

АДДЗЕЛ IV.

Падзел вынаграджэньня.

Арт. 48. Падзел паміж паасобнымі гаспадаркамі выдзеленага на супольную ўласнасьць вынаграджэньня за ліквідаваны сэрвітут праводзіцца на падставе пастановы $^2/_3$ прадстаўнікоў ад усіх заінтэрасаваных гаспадарак, якія карыстаюцца сэрвітутам (п. 1).

На моцы пастановы большасьці $^2/_3$ прастаўнікоў ад усіх заінтэрасаваных гаспадарак, вынаграджэньне выдзеленае на супольную ўласнасьць за груповыя ці грамадзкія сэрвітуты, падлягае падзелу паміж усіх упраўненых гаспадарак паводле аднолькавага прынцыпу, прынятага ў пастанове, з засьцярогаю, што паасобнай гаспадарцы ня можа быць выдзелены абшар меншы як палова абшару, які прыпадаў бы на моцы падзелу праведзенага тасуючы частку 3 гэтага артыкулу (п. 2).

На падставе пастановы звычайнае большасьці прадстаўнікоў, выказаных у ч. 2, падзел супольнага вынаграджэньня паміж усімі ўпраўнымі гаспадаркамі павінен быць праведзены ў гэткі спосаб, што адна палавіна таго вынаграджэньня дзеліцца роўнымі часткамі паміж заінтэрасаванымі гаспадаркамі, а другая палова дзеліцца ў процантавых адносінах абшару кожнае паасобнае гаспадаркі да агульнага абшару ўсіх гаспадарак разам. Грунты, якія прыпадаюць кожнай гаспадарцы па магчымасьці павінны быць выдзелены гэтак, каб потым ня трэ' было іх аб'ядняць (камасаваць) (п. 3).

Частка маёнткавага выгану, якая дасталася вёсцы, (месту, мястэчку) дзеліцца па прынцыпу ч.ч. 2 ці 3 гэтага артыкулу (п. 4).

Праект падзелу апрацаваны каморнікам (землямерам) зацьвярджаецца зямельным камісарам. Калі староны пададуць спраціў у працягу 14 дзён ад дня даручэньня ім паведамленьня аб зацьверджаньні праекту падзелу, дык зямельны камісар павінен перадаць справу за пасярэдніцтвам акруговага зямельнага ўраду, акруговай зямельнай камісіі, якая вырашае аканчальна. Уясьненьне дадатковае напраўкі да актаў, якія сцьвярджаюць існаваньне сэрвітуту, мэтаў уяўненьня ў тых актах падзелу, выконваецца цераз далучэньне да арыгіналу і копіяў, правамоцнае пастановы зямельнага камісара ці акруговае зямельнае камісіі (п. 5).

Калі падзел супольнага вынаграджэньня адбываецца ў часе ліквідацыі сэрвітутаў ці падзелу грунтаў, якія зьяўляюцца супольнаю ўласнасьцю, дык акруговая зямельная камісія можа зацьвердзіць праект падзелу разам з праектам ліквідацыі сэрвітуту ці падзелу супольных грунтаў (п. 6).

Пры аб'яднаньні грунтаў (камасацыі) вышэй зазначаныя падзелы адбываюцца ў парадку правілаў уставы аб аб'яднаньні грунтаў. Калі рада ўчасьнікаў аб'яднаньня (камасацыі) не ўстановіць правілаў падзелу, дык супольнае вынаграджэньне будзе падзелена ўрадам паводле прынцыпаў, якія выказаны ў ч. 3 (п. 7).

У Беларускім Інстытуце.

13-га жніўня адбылося супольнае паседжаньне Беларуск. Інстытуту Гаспадаркі і Культуры: Цэнтральнага Ураду і Віленскага Аддзелу. На парадку дня стаялі вельмі важныя пытаньні, а іменна: справа Беларускага Народнага Тэатру, справа выдаваньня Інстытуцкае часопісі, справа заснаваньня Земляробска-Гаспадарчага Банку і г. д.

Па кожнай з гэтых справаў паўставалі доўгія дэбаты і абмена думкамі паміж прысутных.

Маючы перад сабою дадзеныя аб вялікай прыхільнасьці беларускага сялянства да Беларускага Народнага Тэатру, (а гэта сьведчыць аб вялікай патрэбе ў Тэатры) прысутныя на паседжаньні пастанавілі ўсімі магчымымі спосaбамі старацца, каб Беларускі Народны Тэатр працаваў і далей, разносячы па ўсей старонцы сьвятло роднае культуры з родным пачуцьцём... На паседжаньні пастаноўлена імкнуцца да таго, каб папоўніць Б. Нар. Тэатр адпаведнымі артыстычнымі сіламі і наагул імкнуцца да ўсёбаковага яго ўдасканаленьня.

На гэтым паседжаньні сцьверджана вялікая ахвярнасьць артыстаў - аматараў Беларускага Народнага Тэатру і выражана ім за гэта ад імя Інстытуту шчырая падзяка.

Ня гледзячы на тое, што прынцыповая пастанова аб выдаваньні Інстытуцкае часопісі прынята ўжо даўно, да гэтага часу гэтакая ня выходзіла толькі з-за таго, што ня было матэрыяльных сродкаў. І вось, на гэтым паседжаньні і абгаварывалася справа здабыцьця сродкаў на выдаваньне часопісі. Па ўсёбаковаму абгаварэньні справы выясьнілася, што адзінай магчымасьцю здабыцьця сродкаў на выдаваньне часопісі зьяўляецца самаабкладаньне. А дзеля гэтага пастаноўлена: забавязаць кожнага сябра Інстытуту плаціць кожны месяц на часопісь 2% ад свайго заработку. Калі толькі гэтая справа дасьць пажаданыя вынікі, дык часопісь паявіцца і пяняся запраўды культурнае (бяз ўсякае палітычнае афарбоўкі) слова ў беларускія народныя масы. Тое што Інстытут можа працаваць на культурнай ніве без палітыкі, зьяўляецца доказам поўнай апалітычнасьці на кааперацыўна - гандлёвых курсах і ў працы Белар. Народнага Тэатру.

Арганізацыя Земляробска - Гаспадарчага Банку — неадложная патрэба, аднак-жа натыкаецца на вялізарную прашкоду, як адсутнасьць матэрыяльных сродкаў. На паседжаньні выражана пажаданьне распачаць працу ў мэтах заснаваньня Бел. Земл. - Гаспадарчага Банку па прынцыпу сяброўства з адпаведнымі ўдзеламі і абмежаванаю адказнасьцю. Да кампэтэнцыі Банку будзе належаць крэдытная і коопэратыўная галіны гаспадарчага жыцьця, а таксама заснаваньне складаў земляробска - гаспадарчых машынаў і рожных прыладаў.

Як бачым, пачаткі працы Інстытуту вельмі карысныя, толькі адна бяда, што зьдзейсніць усё гэта магчыма настолькі, наколькі беларускае грамадзянства праявіць актыўнасьць і падтрымае свой Інстытут у яго працы. Перадусім кожны Беларус павінен запісацца ў сябры Інстытуту і ўсімі спосабамі дапамагаць яму. Трэба ведаць, што эканамічны дзейнік зьяўляецца галоўным грамадзкім дзейнікам, дык трэба працаваць перадусім на полі эканамічным. Народ моцны эканамічна заўсёды іграе першую іскрыпку і ў палітыцы. Дык сяляне—падтрымоўвайце Інстытут, запісвайцеся ў яго сябры і памагайце яму ў працы!

Скарга.

Беларускі Нацыянальны Камітэт.

Беларускі Нацыянальны Камітэт, гэта— маленькі Беларускі Соймік, гэта беларуская крыніца, куда ўліваюцца ўсе праявы народнага жыцьця і захапіўшы патрэбныя сабе элемэнты, зрабіўшы патрэбную „хімічную“ рэакцыю і належны кругаабарот, выліваюцца ізноў, ужо ў належныя постаці і формы, і разьліваецца па шырокаму беларускаму абшару. Гэта відаць было хаця бы з паседжаньня, якое адбылося 14-го жніўня.

На гэтым паседжаньні і абгаварвалася перадусім справа дапамогі студэнскай арганізацыі ў Празе Чэскай. Як ужо ведама, Аб'яднаньне Беларускіх Студэнскіх Арганізацыяў у Празе, якое зьяўляецца часткаю Міжнароднага Студэнскага Аб'яднаньня, а гэтакім парадкам пашырае беларускую справу на сьветовым форуме, зьвярнулася да паасобных беларускіх арганізацыяў на Бацькаўшчыне з заклікам дапамогі матэрыяльнага характару. Кожная беларуская арганізацыя, якая ўходзіць у Нацыянальны Камітэт прыняла справу горача да ведама і вось, акончальна справа разрашылася на апошнім паседжаньні. Ня было двух зданьняў: паседжаньне прызнала працу Аб'яднаньня Беларускіх студэнскіх Арганізацыяў за граніцамі Бацькаўшчыны вельмі карыснаю і пастанавіла прысьці на заклік з магчымай дапамогаю. У рэзультаце гэтага ахвяравалі: Беларускі Пасольскі Клюб 250 зл., Беларуская Хрысьціянская Дэмакрацыя — 45 зл., Беларускі Сялянскі Саюз—60 зл., Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры—50 зл., Бел. Друкарня ім Фр. Скарыны—20 зл., і Т-ва „Пагоня“ 15 зл. Грошы гэтыя пастаноўлена пераслаць А. Б. С. А. у Прагу, як аднаразовую запамогу.

Другою важнаю справаю, якую вырашыла гэтае паседжаньне Бел. Нац. Кам. зьяўляецца пасылка прадстаўніка на кангрэс нацыянальных меншасьцяў у Жэнэве. Прадстаўніком вызначаны пасол Рагуля.

Гэта вельмі важная справа, аднакжа да гэтага часу Беларусы былі на кангрэсах нацыянальных меншасьцяў толькі наглядчыкамі. На перашкодзе гэтаму стаяла адхіленьне ад вырашэньня тэрытарыяльных пытаньняў. Калі і на гэты раз ня будзе справа ўрэгулявана, дык наш прадстаўнік будзе толькі наглядчыкам. Мы на сваей тэрыторыі зьяўляемся большасьцю і вырашэньне тэрытарыяльнага пытаньня зьяўляецца для нас першарадным па значэньню заданьнем. Дык вось калі кангрэс Нац. Меньшасьцяў ня прыхіліцца да гэтага, дык справа астанецца адкрытаю.

Само па сабе, значэньне кангрэсу Нацыянальных Меншасьцяў аграмаднае: там аб'яднана 40 мільёнаў народу рожных нацыяў і пасацьці пад апеку гэтакае магутнае арганізацыі бязумоўна вельмі пажадана. Для нас было-б вельмі карысным, калі-б кангрэс пашоў нам на спатканьне і падтрымаў нас у нашых нацыянальных імкненьнях.

Акрамя гэтага абгаварылася некалькі пытаньняў другараднага значэньня.

Як відаць, дык Адроджаны Беларускі Нацыянальны Камітэт запраўды зьяўляецца жыватворчым і працаздольным, а дзеля гэтага самага трэба яго шчыра вітаць. **Мэтода.**

Усіх падпішчыкаў просім прысылаць належныя за газэту грошы.

У Віленскай Меставай Радзе.

Нядаўна адбылося паседжаньне Віленскае Меставае Рады; на гэтым паседжаньні паасобныя групы і прадстаўнікі складалі свае дэклярацы, г. зн. складалі праграму сваей працы. Ніжэй мы падаем дэклярацыю падану радным Беларусам сэн. Багдановічам.

Сваю дэклярацыю сэнатар Багдановіч прагаварыў пабеларуску. Апрача сэн. Багдановіча злажыў дэклярацыю ў беларускай мове радны Крук. Радны Крук як і Багдановіч задэклярaваў, што будзе дамагацца палепшаньня і направы быту незаможнага жыхарства Вільні бяз рожніцы нацыянальнасьці.

Трэба абзначыць, што на тое, каб гаварыць дэклярацыі пабеларуску, трэба было атрымаць дазвол ад Рады.

Другія нацыянальнасьці, як жыды і літвіны таксама хацелі гаварыць на сваіх мовах, аднак-жа ім гэтага не дазволілі. Так што яны змушаны былі гаварыць папольску.

Дзеля таго, што жыдам і літвіну было забаронена гаварыць на родных мовах, нацыянальныя меншасьці заявілі пратэст і запрапанавалі роўнаўпраўненьня ўсіх краёвых моваў.

Пасьля доўгае гутаркі вышэйшая прапазыцыя была прынята, а знача цяпер на паседжаньнях Віленскае Меставае Рады можна будзе гаварыць на ўсіх мовах тых нацыянальнацьцяў, якія жывуць у м. Вільні і маюць сваіх прадстаўнікоў у Радзе.

Прапанову ад імя лявіцы Рады аб пратэсьце проці казьні Сакко і Ванцэцці, старшыня Рады п. Фолеевскі да разгляду не дапусьціў.

АДЗЕЛ V.

Падзел грунтаў супольнага карыстаньня.

Арт. 49. Пасьбішчы званыя супольнымі выганамі, якія зьяўляюцца супольнаю ўласнасьцю ўласьніка зямельнае нерухомасьці і вёскі, з правам абмяжаванага карыстаньня выключна для пасеньня жывёлы, належнае да абедзьвёх старон, падлягае падзелу паміж старонамі ў парадку даговорным ці прымусовым, прадбачаным ў гэтым распараджэньні для ліквідацыі сэрвітутаў (п. 1).

Пры прымусовым падзеле на карысьць маёнтковых грунтаў належыць выдзяліць $^1/_3$ частку з усяго абшару таго выгану; рэшта $^2/_3$ часткі надлягаюць падзелу паміж заінтэрасаванымі вёскамі (мястэчкамі, местамі) адносна да колькасьці іх надзельных грунтаў.

Арт. 50. Пры прымусовай ліквідацыі г. зв. „лясных сенажацяў“ ці „пасьбіскаў“ з супольным карыстаньнем ўласьніка маёнтку і сялян“ тасуюцца гэтакія прынцыпы:

а) калі дрэва (дрэвастан) належыць ўласьніку маёнтку, а грунт грамадзе вёскі (мястэчках, места), пры гэтым правы грамады на карыстаньне з таго грунту абмежаваны толькі на пасеньне жывёлы ці на касеньне травы, дык грунт тых абшараў пераходзіць на неабмежаваную ўласнасьць грамады, дрэва-ж павінна быць зьнята ўласьнікам маёнтку згодна правілаў, выказаных у частцы 5 арт. 37;

б) калі дрэва, а таксама і грунт пад нямі дрэва зьяўляюцца ўласнасьцю ўласьніка маёнтку, затое грунт пасярод дрэваў належыць да грамады з выключным правам для яе на касеньне травы ці пасеньне жывёлы, дык падзел тых супольных абшараў павінен быць дакананы паводле дакумэнтальных выказаў, у якіх адносіны тыя былі ўпісаны; з нястачы тых падрабязнасьцяў на карысьць ўласьніка маёнтку павінна быць выдзелена адна пятая частка супольнага абшару, чатыры пятых таго абшару пераходзіць на ўласнасьць грамады вёскі (мястэчка, места). На зьніцьце дрэва, якое знаходзіцца на абшарах выдзеленых на ўласнасьць грамады грунтаў, павінна быць тасаваны правілы ч. 5 арт. 37.

АДДЗЕЛ VI.

Выкананьне пастановаў.

Арт. 51. Пасьля таго, як пастанова зацьверджанага дагавору ці праекту набярэ сілы, акруговая зямельная камісія творыць наступнае:

а) калі вынаграджэньне было вызначана не грашыма ці ў ідэальнай частцы зямлі, загадвае выкананьне дагавору ці праекту ў мэтах увядзеньня карыстаньня ўпраўнёных асобаў з выдзеленых ім дзялянак і ўпарадкаваньне неабходных землямерных (каморніцкіх) дакумэнтаў пры прымусовай ліквідацыі сэрвітутаў; а пры дагаворнай ліквідацыі, калі ў працягу вызначана старастамі часу не даставяць яны землямерных дакумантаў, або калі даставяць дакуманты з памылкамі, дык акруговы зямельны ўрад загадвае спраўдзіць іх коштам старон; усе дзейнасьці выкліканыя спраўджэньнем гэтых землямерскіх дакумэнтаў, выкананьнем дагавору ці праекту, пераняесеньнем ці адхіленьнем дробных зямельных арэндатараў і ўстанаўленьнем ў правах, зямельны ўрад выконвае адміністрацыйным парадкам без папярэдняе згоды старон.

б) на падставе зацьверджанага праекту ці дагавору і закончаных землямерскіх дакумэнтаў зацьвярдзае зьмест дадатковае запісі да акту, якія сьцьвярджаюць істнаваньне сэрвітуту;

ц) за пасярэдніцвам спэцыяльна поўнамоўнага дэлегата ўносіць у гіпотэчны аддзел неабходныя пастановы прапаянкі;

д) упісвае да архіўных арыгіналаў і да прадстаўляных старонамі копіяў з актаў дапаўнёную ўпіс, прыняты акруговае зямельнаю камісіяй.

Арт. 52. Выдзеленыя абшары ад моманту калі пастановы ўвойдуць ў сілу звальняюцца ад усякіх абмежаваньняў права ўласнасьці, запісаных у III і IV аддзеле гіпатэкі ці ў вячыстым рэестры нерухомасьці, з якое яны былі выдзеляны (п. 1).

Ад таго моманту, калі ўвойдуць у сілу пастановы, якія зацьвярджаюць дагаворы ці праекты поўнае ўласнасьці над выдзеленым вынаграджэньнем, старана, якая была абцяжана сэрвітутам, звальняецца ад гэтага цяжару (п. 2.)

АДДЗЕЛ VII.

Канчатковыя прыпіскі.

Арт. 53. У часе ходу ліквідацыі сэрвітутаў дапускаюцца ўсякія дагаворы адносна замены групаў паміж абшарнікам і асобамі, якія карыстаюцца сэрвітутам.

Сэрвітуты, якія не вынікаюць з зямельнага ўпарадкаваньня сялянства.

Арт. 54. Сэрвітуты не зьвязаныя з зямельным упарадкаваньнем сялянства, могуць быць прымусова зьліквідаваны на падставе гэтага распараджэньня, але-ж з захаваньнем п. 3-га і толькі пры зямельнай рэформе, парцэляцыі маёнтку, абцяжанага сэрвітутам, камасацыі, меліярацыі і ў сувязі з зацьверджаньнем і выкананьнем пляну ўпарадкаваньня лясной гаспадаркі, і толькі тагды, калі тыя сэрвітуты ўяўлены ў гіпотэчных запісах ці ў вячыстым рэестры (п. 1).

Зьмест і абшары сэрвітутаў уяўляюцца на падставе гіпотэчных запісаў ці па вячыстаму рэестры (п. 2).

Дэклярацыя

беларускага раднага сэн. Багдановіча на паседжаньні Мeставай Рады места Вільні II г. жніўня.

Шаноўныя Паны!

Будучы сам Беларусам, у гэтай Радзе педусім я зьяўляюся адзіным прадстаўніком з беларускага нацыянальнага сьпіску. Беларускі Народ разам з Літоўскім народам зьяўляецца аборыгэнтам (першым жыхаром) гэтага места і ўсяго краю. Аб гэтым сьведчаць памяткі, назовы вуліц, мясцовасьцяў, гмахаў і г. д. пачынаючы ад Вострай, іначай Рускай (Беларускай, гэтак называліся нашы продкі) брамы, якая месьцілася на Рускім ці на Вострым канцы м. Вільні. Каранаваньне польскаю каронаю Вострабрамскага абраза Найсьв. Маткі Боскай, які яшчэ за Літоўска-Беларускіх часоў увянчаў гэтаю „рускую" браму, ёсьць яскравым сымболем нашага лёсу, бо гістарычныя варункі не стварылі нас гаспадарамі гэтага места і гэтага краю: сталі мы ў сваім краі на палажэньні нацыянальных меншасьцяў.

Ня дзеля таго гэта ўсё ўспамінаю паном, каб жаліцца на свой гістарычны лёс, так сама ня дзеля таго гавару аб тым, каб толькі на гэтых гістарычных успамінах грунтаваць сваё права на роўны з іншымі народнасьцямі ўдзел у грамадзкім і гаспадарчым жыцьці места. Мы Беларусы зьяўляемся рэалістамі ў такой меры, каб не перавышаць значэньня ў рэальным жыцьці асноваў гістарычнага, а нават і юрыдычнага права. Дзеля гэтага лічым мацнейшаю апораю адраджэнскі рух Беларускага Народу, які расьце і ўмацняецца. А знача ўспомніў тыя асновы гістарычнага права выключна дзеля таго, каб паставіць іх насупроць прэтэнзіяў іншых народнасьцяў, якія імкнуцца да пануючага палажэньня ў меставым самаўрадзе.

Мы стаімо выключна на грунце поўнага роўнаўпраўненьня ўсіх народнасьцяў і гэтам прынцыпам будзем кіравацца ў нашаў дзейнасьці ў самаўрадзе места.

Я выбраны ня толькі галасамі Беларусаў, але-ж і Расейцаў—грамадзян места Вільні, з якімі мелі мы супольны Беларуска-Расейскі Блёк. Некалькі тысяч грамадзян расейскай нацыянальнасьці бязумоўна маюць права на пэўны ўдзел у эканамічна-гаспадарчым жыцьці места, але-ж ня маюць іншага прадстаўніка сваей народнасьці ў гэтай Радзе. Дзеля гэтага лічу за свой няўхільны абавязак бараніць інтарэсы таксама і грамадзян места Вільні расейскай нацыянальнасьці. Гэты падвойны абавязак тым балей ня лічу для сябе цяжкім, бо сацыяльнае палажэньне тэй і другой часткі жыхарства места зусім ня рожняцца за малымі вельмі нязначнымі выняткамі. Абодва народы знаходзяцца ў надта цяжкіх эканамічных варунках і калі не выключна, дык у пераважнай частцы абодва народы зьяўляюцца пралетарыятам у поўным значэньні гэтага слова, пры гэтым мы не адрожніваем пралетарыяту г. зв. інтэлігенцыі ад пралетарыяту фізычнай працы. А дзеля гэтага азначаем нашую гаспадарча-эканамічную праграму ў прышлай працы Рады ня інaчай як імкненьнем да абароны працоўнае клясы незаможніх (беднату). Нашымі імкнен нямі ёсьць:

1) Аздараўленьне меставай гаспадаркі.

2) Зьмяншэньне падаткавых цяжараў для незаможняе часткі жыхарства.

3) Аблягчэньне выкупу на ўласнасьць чыншовых грунтаў, якія знаходяцца пад прыватнымі будынкамі.

4) Правядзеньне мерапрыемстваў мэтай палепшаньня жыцьця ваколіцаў места.

5) Зьмяншэньне безрабоцьця.

6) Роўнаўпраўненьне народнасьцяў пры прыняцьці да працы і ўраду і прадпрыемстваў меставага самаўраду.

7) Разьвіцьцё будаўніцтва мэтай патаненьня і палепшаньня памешканьняў.

8) Асыгнаваньне грошай на:

а) культурныя патрэбы меставага жыхарства,

б) беларускія і расейскія школы, апекі і дабрадзейнасьці,

ц) дапамогі безработным і інвалідам,

д) на арганізацыю „Каплі Малака" для бедных дзяцей,

е) залаженьне бязплатных амбулянсаў (лякарскіх) для незаможнага (беднага) жыхарства.

З гэтаю праграмаю выступаю ў Радзе, як адзіны Беларус, які выбраны па нацыянальнаму сьпіску і як паўнамоцны прадстаўнік грамадзян расейскай народнасьці на моцы дагавору Беларуска Расейскага Выбарчага Блёку.

Пісьмо ў Рэдакцыю.

Мы ніжэйпадпісаныя сяляне вёскі Бурачкі, Грыцевіцкой воласьці, Нясьвіскага пав., гэтым просім паважаную рэдакцыю „Сялян. Нівы" не адмовіцца і надрукаваць у сваей газэце гэтых нэкалькі слоў, аб той крыўдзе, якую мы цярпім дзякуючы аднастароннасьці і несправядлівасьці зямельнага камісара, Нясьвіскага павету. Справа ў тым, што наша вёска з 1923 году пераходзіць на хутары. Пераходзіць і ніяк няможа перайсьці, бо земскі камісар вядзе ўсю гэту акцыю гэтак сонліва, нядбала, што папраўдзе трэба нечалавечай цярплівасьці, каб маўчаць. Яго аднастароннасьць вызказываецца на кожным кроку. Нават падзяліць тыя 35 гэкт. пожнеў, якія нам далі, як прырэзку да нашай зямлі, паміж беззямельнымі і малазямельнымі, так, каб не пасеяць сярод нас сварак, калатні,—ён ня змог.

З усіх малазямельных і беззямельных сялян нашай вёскі, земскі камісар чаму-то выббраў толькі 17 асоб, мусіць лепшых за нас, а з гэтых 17, выбраў 4 асобы самых „найлепшых", якім даў па 4,80 гэкт., рэшту падзяліў між 17 чалавек, астальным-жа нічога не дасталася. І вось за гэта ў нас паўсталі, штодзенныя сваркі і лаянкі. Сусед на суседа глядзіць як на ваўка. Прыяцелі зрабіліся ворагамі на ўсё жыцьцё. Неяк прыкра і крыўдна глядзець, калі адзін бядняк накосіць сёлята 10-15 вазоў сена, а другі такі-ж самы, а мо' яшчэ і горшы, накосіць воз, два.

Шмат, хто з нас ужо разы па тры, чатыры падавалі просьбы да камісара аб прырэзцы зямлі, але адказу ніхто з іх ні на адну сваю просьбу не атрымаў. Калі ў траўні гэтага году, нашы паўнамоцнікі зьвярнуліся яшчэ раз да зямельнага камісара з просьбай, каб азначаная вышэй прырэзка зямлі была падзелена паміж усімі малазямельнымі і бяззямельнымі пропорцыянальна і ці будзе нарэшце закончана камасацыя нашых зямель, дык камісар адказаў гэтак: „Прырэзку да вашай зямлі атрымаў я, а я каму хачу, таму і дам, гэта ня вашае дзела. А хто, будзе працівіцца маім загадам, дык для таго знойдуцца краты; комасацыю закончу ў скорым часе". І першае, што можна апынуцца за кратамі, мы дамо веры, але што ў скорым часе закончыцца камасацыя (пераход на хутары), мы ня верым, бо чуем гэта ўжо 999 разоў.

Такім чынам зямельны камісар, дзякуючы сваім капрысам ці фантазіі, пасеяў сярод нас ненавісьць, а адкладам камасацыі наносіць нам вялікія матар'яльня страты: будынкі гніюць, поле пустошыцца, лубіну ня сеюць—ураджаі слабыя.

Нам простым сялянам здаецца, што натравіць людзей і спакойна глядзець, як яны выбіваюць адзін аднаму зубы, гэта—нягодны ўчынак. Просім паваж. рэдакцыю, даць нам параду, куды зьвярнуцца, каб прырэзка, была перароблена пановаму, прапорцыянальна „а таксама куды паскардзіцца на камісара на яго незаконныя дзеяньні і безпастаўныя адкладаньнем камасацыі. У Горадз. Акружную Земскую Камісію мы ўжо скардзіліся, але адказу таксама няма.

Далей ідуць дваццаць подпісаў.

Ад рэдакцыі: у гэтай справе папрабуйце яшчэ раз зьвярнуцца да акруговае зямельнае камісіі. Калі-ж ня будзе адказу, дык падрабязна апішыце справу і падайце заяву Беларускаму Пасольскаму Клюбу ў Сойме, (можна цераз нашу рэдакцыю). Пасольскі Клюб зробіць адпаведныя загады ад сябе. Але-ж наперад можна сказаць, што пасьпеху ад усяе гэтае пісаніны спадзявацца ня трэба, бо як відзім з вашага пісьма, дык зямельны камісар дапяў сваей мэты. А мэта яго, як вы і самыя пішаце, гэта пасварыць паміж сабою сялян, а гэтым самым разьбіць сялянскае адзінства. Дзеля гэтага самага неразумна той робіць, хто з сялян гневаецца на селяніна. Гэты гнеў павінен быць скірваны на таго,хто разьбівае вашае адзінства і крыўдзіць вас. Не гледзячы на ніякія штукі зямельнага камісара сялянства павінна між сабою трымацца арганізавана.

Вынаграджэньня за гэтыя сэрвітуты вызначаюцца на падставе ацэнкі вартасьці ліквідаваных сэрвітутаў і выдзеленых ужыткаў згодна арт. 41 (п. 3).

Скарочанае паступаньне.

Арт. 57. У выпадках, калі ліквідацыя сэрвітутаў ці падзел супольна карыстаных групаў зьяўляецца нязвычайна цяжкі з прычыны вялікае лічбы ўпраўненых асобаў, ці калі трэба пасьпешна выканаці нейкую акцыю направы зямельнага ўпарадкаваньня (камасацыя, парцэляцыя і г. д.), у такіх выпадках можа быць тасаваны скарочанае паступаньне справы ліквідацыі сэрвітутаў (п. 1).

Гэтае скарачэньне адносіцца да ўстанаўленьня падставаў ацэнкі сэрвітутавых карыстаньняў на аснове нормаў, якія апошнімі часамі тасаваліся ў часе дагаворнай (ў згодзе старон) ліквідацыі сэрвітутаў і вызначэньня спосабу правядзеньня гэтакай ацэнкі, а таксама адносна спраўджэньня дакумантаў і правядзеньня землямерных работаў, якія праводзяцца пры нармальным ходзе ліквід., замены ды асабістых паведамленьняў адпаведнымі абвесткамі (п. 2).

Пры скарочаным паступаньні (ходзе) абавязкі зямельных камісараў, іх заступнікаў, дэлегатаў апр. зям. урадаў, павятовых зямельных урадаў і ацэначных сэрвітутных камісіяў будзе выконваці вызначаны Міністрам Зям. рэформаў сэрвітутны камісар пры дапамозе зям. камісараў і падкамісараў вызначаных і незалежных ад мясцовых павятовых і акруговых зямельных урадаў; абавязкі акр. зям. ураду аб якіх гаворыцца ў арт. 8, 28, 45, 51 і 59 выконвае сэрвітутны камісар, а рэшту абавязкаў — спэцыяльны дэлегат мін. зям. рэформаў. Жалабы на пастановы сэрвітутнага камісара і зямельных камісараў ды падкамісараў падаюцца дэлегату мін. зям. рэформаў і галоўнай зямельнай камісіі (п. 3).

Абшар, да якога будзе тасавацца скарочаны ход ліквідацыі і вымяр скарочаны ня будзе вызначацца і абвяшчацца ў Дзенніку Уставаў Мін. Зям. рэформаў (п. 4).

Кошты.

Арт. 58. Зямельны Камісар за выкананьне праектаў і ўсякіх коштаў прымусовае ліквідацыі будзе браць вызначаную Акр. Зям. Урадам плату. Разьмер гэтае платы, спосаб яе ўзысканьня, крэдытны дагавор і дагавор залічкі пакрыцьця зямельнымі ўрадамі коштаў выданых на спарадкаваньне землямерскіх дакумантаў пры дагаворным паступаньні, ды высокасьць платы за ўпарадкаваньне тых дакумантаў зямельнымі ўрадамі, коштам старон вызначыць распараджэньне Мін. Зям. рэформаў у паразуменьні з Міністрам Скарбу. Аплата коштаў можа быць закрэдытавана і залічкова пакрыта зямельным урадам на час ня больш, як 5 гадоў (п. 1).

Вышэй зазначаныя аплаты коштаў і пры дагаворнай ліквідацыі дае старана, якую на гэта абавязвае дагавор; калі-ж у дагаворы гэтакага забавязаньня няма ці пры прымусовай ліквідацыі — аплаты коштаў паносяць староны па палове (п. 2.)

У часе прац на месцы ў сувязі з ліквідаваць староны абавязаны на кожны заклік зямельнага камісара выконваці работы ў натуры; характар тых работаў выкажа распараджэньне Мін. Зям. Рэф. (п. 3).

Калі некаторыя асобы будуць ухіляцца ад тых работаў, дык за работу будзе плаціць нанятым работнікам Зямельны Ўрад, а пасьля патрачаныя грошы адміністрацыйным парадкам узыскваe з тых асобаў, якія ўхіліліся ад работы, узысквае тыя грошы як бязспорную скарбовую належнасьць. Не адносіцца гэта да праўных заступнікаў, якія выступаюць у характары старон ад імя дзяржаўнае ўлады (п. 4).

Пераходныя прыпіскі.

Adm. 59. Пастановы гэтага распараджэньня павінны тасавацца таксама і да тых справаў ліквідацыі сэрвітутаў, якія распачаліся перад апублікаваньнем гэтага распараджэньня, калі няма яшчэ зацьвярджаючага рашэньня Акруговае Зямельнае Камісіі; але ўсе праўна дакананыя і згодныя з гэтымі правіламі дзействы і ўсякія дагаворы абязваюць і ў далейшым паступаньні справы.

Абавязуючая сіла распараджэньня.

Арт. 60. Гэтае распараджэньне абавязвае ў ваяводзтвах: Валынскім, Палескім, Навагрудзкім і Віленскім і ў паветах: Гарадзенскім, Ваўкавыскім, Беластоцкім, Бельскім і Сакольскім Беластоцкага ваяводзтва.

Арт. 61. Распараджэньне гэтае ўходзіць у сілу за 14 дзён ад моманту абвяшчэньня і адначасна трацяць сілу ўсе правілы адносна ліквідацыі сэрвітутаў, акрамя правілаў уставы з 1922 г. (Dz. Ustaw Nr. 10 poz. 65) і правілаў распараджэньня Рады Міністраў з 26-га ліпня 1923 г. (Dz. Ustaw Nr. 58 poz. 613).

Пастановы гэтага распараджэньня зусім не нарушаюць юрыдычных правілаў, якія належаць да судовых справаў у спрэчках адносна доказу самага істнаваньня сэрвітутных праваў.

Арт. 62. Выкананьне гэтага распараджэньня даручаецца Міністру Зямельных рэформаў у паразуменьні з Міністрам Справядлівасьці.

Канчатак.

Ніколі не зьністажай газэты, прачытаўшы дай яе суседу!

Ад Беларускага Інстытуту Гасп. і Культуры.

Ужо ў працягу некалькі гадоў беларускае сялянства складае дэклярацыі з дамаганьнем ад ураду роднае беларускае школы для сваіх дзетак. Кожны год дэклярацыі не давалі ніякае карысьці, бо ўрад ня выконваў сваіх законаў і дамаганьне нашага народу ня браў пад увагу. Ня гледзячы на гэта наш народ пасьля кожнае сваей няўдачы неяк яшчэ болей напружваўся і ў наступныя разы яшчэ ў вялікшай колькасьці падаваў ураду дэклярацыі на родную школу. Цяпер вось ізноў надходзіць пара, бо ізноў распачынаецца школьны год. Ізноў, як у папярэднія гады, мы павінны яшчэ з большым энтузіязмам узяцца за справу і яшчэ энэргічней дамагацца таго, што нам належыцца па закону.

Няўдачы не павінны нас пужаць. Навучаныя папярэднім змаганьнем, у гэтым годзе мы павінны выказаць сваю запраўдную волю, свае жаданьні.

Дзеля гэтага трэба: у тых вёсках, дзе яшчэ ні разу не падаваліся дэклярацыі з дамаганьнем роднае школы, павінна быць гэтакія паданы, згодна ніжэй паданых інструкцыяў. У тых вёсках, дзе былі паданы дэклярацыі, але-ж з якіхколечы повадаў былі гэтакія ўняважняны, трэба ізноў падаць новыя дэклярацыі. Тыя вёскі, якія ня маюць ніякага адказу, павінны даведацца ў школьнага інспэктара аб лёсе сваіх дэклярацыяў і дамагацца каб родная школа была адчынена.

Аб усіх перашкодах на шляху дамаганьня роднае школы і змаганьня за яе здабыцьцё трэба пісаць заявы ў Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры. Інстытут будзе даваць рожныя парады, а на крыўды і надужыцьці ўладаў будзе падаваць жалабы вышэйшым уладам пры дапамозе Беларускага Пасольскага Клюбу.

Як дамагацца беларускае ўрадавае школы?

Практычныя рады

А. Што павінен зрабіць кожны бацька Беларус, матка, ці апякун, якія маюць дзяцей у школьным узросьце.

1. Кожны бацька, матка, ці апякун павінны дбаць, каб іх дзеці вучыліся ў сваей роднай беларускай школе.

2. Кожны Беларус павінен выкарыстаць свае права дамагацца беларускай школы для сваіх дзяцей.

3. Кожны бацька, матка ці апякун павінны напісаць дэклярацыю аб тым, што жадаюць, каб іх дзеці вучыліся ў роднай беларускай мове, абавязкава пайсьці ў гміну, заверыць там свой подпіс і праз паўнамоцніка пад расьпіску гэту дэклярацыю здаць Школьнаму Інспэктару да 31 сьнежня (г. з. декабря) гэтага 1927 г.

Увага: Заверыць дэклярацыю можа, апроч гміны, яшчэ міравы судзьдзя, натарыус, староства. Заверка на дэклярацыі подпісу солтысам, ці сьвяшчэньнікам, ці ксяндзом, ці вучыцелем, ці кім іншым ня будзе мець ніякай сілы, і дэклярацыя забракуецца.

4. Дэкляроцыю трэба падпісваць у прысутнасьці войта.

5. Калі бацька, ці матка, ці апякун няпісьменны, то трэба прасіць пісьменнага чалавека, каб у прысутнасьці войта расьпісаўся, як за няпісьменнага бацьку, і войт заверыць ужо гэты подпіс.

Увага: Калі ёсьць няпісьменны бацька, а матка пісьменная, то матка, ці дзіця ня можа падпісвацца на дэкляроцыі за бацьку: трэба, каб падпісаўся хто іншы і дарослы.

6. Войт ня мае права адмовіцца ад заверкі подпісу.

Увага: 1) Калі войт адмовіцца пасьведчыць подпіс, то зараз-жа трэба аб гэтым паведаміць Бел. Інстытут Гаспадаркі і Культуры.

2) Заверкі подпісаў у гміне ня трэба адкладаваць на апошнія дні, бо войт ня ўсьпее пасьведчыць усіх подпісаў да 31 сьнежня.

7. Толькі тады адчыніцца беларуская ўрадовая школа або ператорыцца істнуючая польская школа ў беларускую, калі бацькі з аднаго школьнага вокругу пададуць Школьнаму Інспэктару як можна больш дэкляроцыяў, а прынамсі ня меньш, як на 40 вучн., што хочуць, каб іх дзеці вучыліся ў беларускай мове.

8. Калі куратар на дэкляроцыі не адчыніць беларускай школы, або не ператорыць істнуючай польскай школы ў беларускую, то бацькі павінны скардзіцца Міністру Асьветы.

Б. Што павінен зрабіць паўнамоцнік, якога бацькі выбяруць скласьці Школьнаму Інспэктару дэкляроцыі.

1. Запісаць на асобным лісьце імёны і прозьвішчы бацькоў і апякуноў, імёны іх дзяцей, напісаць паперу да Школьнага Інспэктара, асабіста па сьпіску здаць у Інспактарыят дэкляроцыі да 31-га сьнежня (декабря) гэтага году; узяць ад Інспэктарыяту пакрітаваньне на сьпіску бацькоў, сьпіс з пакрітаваньнем хаваць у сябе, а копію прысдаць у Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры (Вільня, Завальная 6—5).

В. У якой мове пішыцца і запаўняецца форма дэкляроцыі.

1. Дэкляроцыю трэба пісаць або пабеларуску, або папольску. Калі дэкляроцыя будзе напісана парасейску, то Інспэктар можа забракаваць.

У форме дэкляроцыі трэба напісаць: імя і прозьвішча бацькі ці маткі, ці апякуна, назоў вёскі, гміны, павету, імёны дзяцей. Непатрэбныя словы ў дэкляроцыі закрэсьліць.

Г. Як павінна дапамагчы наагул беларускае грамадзянства, каб для сваіх дзяцей мець сваю родную беларускую школу.

1. У тым школьным вокрузе (абводзе), дзе няма ніякай школы, Беларусы павінны дамагацца, каб была адчынена беларуская школа; а дзе істнуе ўжо польская школа, каб яна ператварылася ў беларускую.

2. Кожны пісьменны або больш сьвядомы грамадзянін павінны растлумачыць няпісьменнаму бацьку ўставу аб арганізацыі школьніцтва ад 31. VII. 1924 г., а таксама распараджэньні Міністра Асьветы ад 7. I. 1925 г., памагчы напісаць дэкляроцыю, старацца, каб дэкляроцыяў было пададзена як можна больш, сьлядзіць, каб дэкляроцыі былі завераны гмінаю і паданы Інспэктару да 31 сьнежня.

3. Калі хто будзе адмаўляць ці застрашваць тых бацькоў, якія на падставе закону і распараджэньня Міністра Асьветы будуць падаваць Інспэктару дэкляроцыі, каб іх дзяцей вучылі ў беларускай мове, таго трэба пацягнуць да судовай адказнасьці, як за баламуцтва грамадзян.

4. Калі навет ёсьць у вёсцы прыватная беларуская школа—усё роўна трэба дамагацца ўрадовай беларускай школы.

Д. Форма паперы, якую піша паўнамоцнік і перадае разам з дэкляроцыямі Школьнаму Інспэктару.

Пану Школьнаму Інспэктару.

у горадзе . . . .
Паўнамоцніка жыхароў вёскі . . . .
. . . . воласьці . . . . . павету
(прозьвішча і імя) . . . .

Апіраючыся на вусным даручэньні бацькоў дзяцей у школьным веку, гэтым маю гонар пераслаць Інспэктарату . . . . . штук школьных дэкляроцыяў, на . . . . дзяцей, у справе ўвядзеньня беларускай мовы, як выкладовай у школе ў вёсцы . . . , ... воласьці (або ў школе, якая мае быць заложана у вёсцы . . . . . , ... вол.).

Аб выніках спраўджаньня дэкляроцыяў і аб аканчальнай пастанове пана Інспэктара, ветліва прашу паведаміць бацькоў праз мяне, як паўнамоцніка.

Подпіс:
Паўнамоцнік . . . .
Дн . . . . 192 . . г.

Е. Форма сьпіску бацькоў, якія праз паўнамоцніка падалі дэкляроцыі Школьнаму Інспэктару аб навучаньні сваіх дзяцей у беларускай мове.

СЬПІС.

Грамадзян вёскі . . . . , гміны . . . . павету . . . . . . , якія, на падставе распараджэньня Мін. Рэлігійных Спраў і Публічнай Асьветы ад 7. I. 1915 г. склалі Школьнаму Інспэктару . . . дэкляроцыі аб жаданьні навучаньня дзяцей у роднай беларускай мове і сьпіс дзяцей школьнага ўзросту.

	Імя і прозьвішча бацькі, маткі, ці праўнага апякуна	Імёны дзяцей, пададз. у дэкляр.
1		
2		
3		
4		
5		
6		

БАЦЬКІ! падавайце, інспэктару, як можна, больш дэкляроцыяў аб навучаньні вашых дзетак у беларускай мове.

Школьны век дзіцяці лічыцца ад 7 гадоў без 4-х месяцаў да 14 гадоў і 4-х месяцаў.

ГРАМАДЗЯНЕ! дамагайцеся аб ператвараньні польскіх школаў у беларускія.

Формы дэкляроцыяў і інструкцыі можна атрымаць у Беларускім Інстытуце Гаспадаркі і Культуры (Вільня, Завальная 6—5).

Форма дэкляроцыі

ДЭКЛЯРАЦЫЯ.

Я ніжэй падпісаны(ая) ______________ *грамадзянін(ка) Польскае Рэчыпаспалітае, беларускае нацыянальнасьці, жыхар* ______________ *гміны* ______________
(імя і прозьвішча) (назоу вескі, места) (назоу гміны)

павету ______________ *як бацька—маці—праўны апякун дзіцяці — дзяцей — у школьным веку.*
(назоу павету)

1. ______________ (імя дзіцяці)
2. ______________ (імя дзіцяці)
3. ______________ (імя дзіцяці)
4. ______________ (імя дзіцяці)

на падставе артыкулу з уставу з 31 ліпня 1924 г., зьмяшчаючага некаторыя пастановы аб арганізацыі школьніцтва (Dz. U. R. P. Nr 79 poz. 766), жадаю ўвядзеньня ў істнуючую—маючую адкрыцца публічную народную школу ў ______________ *беларускае выкладовае мовы.*
(назоу вескі, места)

Дня ______________ *192* ____ *г.*

____
(уласнаручны подпіс)

Да Пана Школьнага Інспэктара

у ______________
(назоу места)

УВАГА. У тэксце дэкляроцыі непатрэбныя словы закрэсьліць.

Да нас пішуць.

Навагрэдак.

11-га жніўня адбылося першае паседжаньне павятовага сойміку. Адчыняючы паседжаньне пан стараста Грынеўскі прывітаў сяброў сойміку і жадаў ім як найкарысьнейшай працы для жыхароў павету. Пасьля пана старасты выступілі з прывітаньнямі бурмістра места Навагрэдка, а пасьля іх забраў голас сябра сойміку беларускі пасол Рагуля, які злажыў ад імя пэўнае часткі сяброў сойміку Беларусаў на беларускай мове дэклярацыю. Выказаўшы сваё задаваленьне, што ён можа першы раз у першым выбарным сойміку выказаць праўдзівыя думкі Беларуса ў роднай мове, пасол Рагуля сказаў, што соймік мусіць памятаць аб гаспадарцы павету і аб беларускай асьвеце і культуры. Новы соймік не павінен ісьці па дарозе палянізацыі Беларусаў, што мела мейсца раней, калі беларускае дзіця прыходзіла з прытулку спалянізаванае і сваіх суседзяў беларусоў называла камуністымі, бальшавікамі і г. д. „Я лічу, што кожны мае права на выхаваньне ў сваей роднай мове, сказаў пасол Рагуля. „Ня будучы шавіністам, сказаў пасол, адзначу, што мы будзем дамагацца, каб у павеце, у якім ёсьць 90 проц. беларусаў соймік рупіўся адчыняць ня толькі пачатковыя беларускія школы, але і сярэднія і гаспадарчыя, каб наш соймік стаў на грунт мужыцкіх Пермскага, Вяцкага ці Валагодскага земстваў, якія утваралі сярэднія сялянскія школы. У гэтых соймікавых школах павінна, па прыкладу ўспомненых земств, выхоўвацца не „барчукі", а дзеці працы.

Першым нашым заданьнем зьяўляецца, заапекавацца над Навагрэдзкаю Беларускаю Гімназіяю, гэтак каб даць можнасьць беднаму селяніну дапяць вышэйшай асьветы.

У канцы пасол Рагуля заклікаў усіх сяброў сойміку да працы на дабро сялянства павету. Выступані і іншыя прамоўцы...

Пасьля адбыліся выбары аддзелу сойміку. Была высунута сялянамі кандыдатура пасла Рагулі, але ён адмовіўся, матывуючы тым, што ня будзе меці магчымасьці з-за пасольскай працы выпаўняць працу, сябры аддзелу.

У аддзел былі выбраны 1 тутэйшы, высунуты Беларусамі дохтар Шымановўскі і 5 Беларусаў: Хрысціяновіч, Рапановіч, Чатырка, Калінка і Хутто. Пасол Рагуля быў выбраны сябрам рэвізыйнай камісіі, якой прыслуговывае права рэвізаваць усе працы сойміку і ўсе яго інстытуцыі.

Такім чынам ад сяброў усяго сойміку, яго аддзелаў і рэвізыйнае камісіі, у тым ліку і ад пасла Рагулі, мы жыхары Навагрэдзкага павету мусімо дабівацца, каб праца сойміку стала на добрую дарогу.

Кміта.

Аб валаснай радзе.

(м. Лужкі Дзісьненскага пав.).

12 г. жніўня ў Лужках адбыліся выбары сяброў да павятовага сойміку. Былі выстаўлены 4 кандыдаты, 2 абшарнікі і 2 Беларусы, аказаліся выбраннымі: адзін абшарнік і адзін Беларус. У нашай радзе валаснэй ёсьць дзесяць Беларусаў, тры абшарнікі, адзін асаднік і адзін жыд. Дык цікава, што дзесяць Беларусаў дапусьцілі, каб выбралі абшарніка да павят. сойміку; хоць не афіцыяльна, але-ж з пэўных прычынаў даведаліся, што жыд і той аддаў свой голас за Беларусаў. Цяпер мы добра ведаем, што Беларусаў ёсьць многа здраднікаў. Таго-ж самага дня на паседжаньні рашалі пытаньне, аб залеглых фурманках; за 1925 год з м. Лужкі належыць не адбытых фурманак 200, ды з маёнтку Гарадзея аж 250 фурманак. Беднякі адбылі сваю павіннасьць, а залеглысьці асталіся за багацейшымі сялянамі, гандлярамі ды абшарнікамі. Дык на паседжаньні, наша рада даравала фурманкавую залегласьць. Як выбіралі ў раду, дык усе казалі выбірайце нас, толькі мы зможам абараніць вас беднякоў, а цяпер, як відзіце, дык пашлі хоць у хвасьце, але за панамі.

На гэты раз мы сяляне думаем, што наша рада зрабіла гэта абмылкова, дык можа пастараецца на другі раз паправіцца.

Слухач.

Аб нашых выбарах у самаўрады·

(Забрэзьзе, Валожынскага пав.).

27 чэрвеня, г. г. адбыліся выбары у валасную раду у Забрэзьзі. Як відаць з газэт, у другіх паветах нашай Беларусі, большасьцю прашлі ў самаўрады Беларусы, а у нас дык сталася зусім наадварот. Сяброў валаснога сабраньня было 100. Сьпіскаў было аж 12. Сьпіскі па нацыянальнасьці не дзяліліся, а былі агульныя і дзякаваць нашай цемнаце сьпіскі пісаліся у той дзень, як адбываліся выбары, а пісалі іх паны, дык так і сталася, што ў галаве сьпіскаў былі пастаўлены паны ды асаднікі, а далей ужо ішлі другія сябры ў тым ліку і Беларусы. Выбрана у валасную раду 10 · чалавек, з якіх—4 паноў-абшарнікаў і а 1 асаднік, а 5 чалавек Беларусаў.

У падзяку абшарнікі паставілі сябрам 35 бутэляк гарэлкі, дык іх падымалі на руках проста трыумф быў без канца. Сумам адбівалася ўсё гэта на серцы. Калі гэта ўсё кончыцца, што Беларус за гарэлку аддае свае жыцьцё і дабрабыт. Пэўне нідзе не знаходзіцца у гэтакай цемры і занападзе беларуская сьведамасьць, як у нашай воласьці, дзе няма і ніводнага беларускага гуртка ані дому чытальні, ані бібліятэчкі, толькі наша моладзь і знае, каб выпіць і пабіцца. Уся яго ў гэтым „культура".

Прысутны.

Вынікі выбараў у павятовы самаўрад.

Цяпер калі прашлі выбары ў валасныя і павятовыя самаўрады ў нашым Нясьвіскім павеце, можна ўжо пагутарыць і аб выніках. Аб выбарах у валасныя самаўрады я пісаў; астаецца сказаць пару слоў аб выбарах у пав. соймік. Як у валасныя самаўрады, так і ў Нясьвіскі павятовы соймік нашае сялянства, правяло шмат сваіх людзей. Аднак, беларускай большасьці ў абноўленым павятовым сойміку няма. На 92 радных, Беларусаў прайшло 12 (усе праваслаўныя) з якіх 2 асобы, япчэ, як кажуць, не перастуліўшы парога перашлі на бок паноў. Дык і выходзе паводле газэты нясьвіскіх абшарнікаў „Wspólna sprawa" з дня 24 ліпня № 30, нацыянальны склад сойміка гэткі: 10 палякоў, 10 беларусаў і 2 жыды, па веры 8 каталікоў, 12 праваслаўных і 2 жыды. Сацыяльны склад, таксама не карысны для сялянства 7 абшар. 2 куп., 2 доктары, 1 войт і 10 сялян.

22 ліпня, адбылося першае сабраньне новага сойміка. Што тамака абгаварвалася япчэ невядома, ведама толькі, што п. „przewodniczący" стараста Чарноцкі „podejmował członków sejmiku śniadaniem". Пасьля сьнеданьня адбыліся выбары до „do wydziału powiatowego". Выбранымі аказаліся: п.п. Еленскі—абшарнік, Даманскі—абшарнік, Вайніловіч-абшарнік, Керножыцкі-абшарнік і п.п. Мокрэцкі і Карнач, якія, калі самі не паны, дык вялікія прыяцелі іх. Цікавым тутака з'яўляецца тое, што азначаныя вышэй асобы ў складзе сойміка ня лічацца. Як яны папалі ў „wydział powiatowy"—няхай кожны сам дадумаецца. Такім чынам, новы склад сойміка і яго „wydział powiatowy", як нацыянальна, так і сацыяльна, для беларускага сялянства, якое зьяўляецца большасьцю ўсяго насяленьня павету, ёсьць не карысным, можна сказаць, шкодным. Палепшаньня свайго палажэньня, сялянства павету, ад гэткага сойміку ня прычакаецца. Адзіным выхадам з палажэньня, калі япчэ ня позна, дамагацца новых выбараў, а калі не, дык тыя Беларусы, якія папалі ў соймік павінна ўсюды і заўсёды пратэставаць проці ўсіх панскіх штучак. Пратэставаць павінна ня толькі ў памешканьні сойміка на паседжаньнях, але-ж і публічна, цераз газэту і г. д. Гэта сьвяты абавязак кожнага раднага-шчырага Беларуса.

Мужычок.

Асаднікі ўцякаюць.

(Пружаншчына).

Чым далей, дык часьцей банкрутуюць „паны" асаднікі на „крэсах". Не памагаець грашовая і матэр'яльная дапамога ад свайго ўраду. Паадзіночцы „культур-сеяцелі" самы ўцякаюць з сваіх дармовых сядзібаў.

Гэтак: асаднік п. Кухарскі, які меў дзьве дзялкі ў маёнтку „Селец" сеяў, сеяў польскую культуру у мясцовай рэстарацыі пакуль выліся ўрадавыя грошы, а нарэпшце сам прасеяўся, бо аддаў у арэнду зямлю і не расплаціўшыся з работнікамі ўлізнуў няма ведама куды.

Другі асаднік, узноў у тым-жа маёнтку, п. В. (аграном) таксама атрымаўшы дзьве дзялкі другім спосабам сеяў культуру, у прыклад цёмным „крэсам" ён сабраўшы збожжа з поля хаваў яго так, каб яно згніло, а бульбу, каб памерзла. Выручаные за астатак грошы прапіваў ды праігрываў з ксяндзом або папом. Нарэпшце таксама ўлізнуў з няўдзячных „крэсаў" забраўшы з сабою сваю „культуру".

Дзякаваць Богу,—чужы хлеб ня шанцуе паважным культурнікам,—наперад лепш! Крыжыкам ім дарога!

Полыма.

КАЛЕНДАРЫ НА 1928 Г.

На 1928 год маюць выйсьці два Беларускія Календары: КНІЖКА і АДРЫУНЫ. Калі хто мае які матэрыял, лля календароў, то яго неад кладна, найпазьней у жніўні месяцы, трэба прыслаць у Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры (Вільня, Завальная 6—5).

НАШАЯ ПОШТА.

Вязьню М. Падгорнаму: Вашую просьбу споўнілі.

Гутару Ул.: Газэту пасылаем Вам ад 5.VIII. с. г.

Полымя: Ліст атрымалі. Паліцны не забароніш сачыць за працаўнікамі ў беларускім руху.

Чакаем на матэрыял для календара.

Вярбіцкаму В.: Газэту пасылаем Вам акуратна. Падавайце на пошце рэклямацыю. № 58 і 60 выслалі дадатково.

Я. Закінутаму. „Званы" ужо зьмясцілі. „Дужа хворы" і „Школьная кніжка" разгледзім. Калі падойдзе надрукуем.

Прысылайце карэспандэнцыі.

Ярашэвічу. Чакаем ад Вас матэрыялаў.

Клімовічу Я. Пробны нумар паслалі.

Пугачу Ан. Юруцю М. Газэту пасылаем.

Дасталі ад:

Смыка Івана, Гана Яэпа па 2 зл.

„Мудра прыгаворка — соладка і горка".

Са зборніка трыалетаў Гальяша Леўчыка

Не кладзі калючы рэчы
часам на дарозе:
можаш ногі сам скалечыць,
не кладзі калючы рэчы!
Не закінеш ног на плечы
босых—і ня ў возе—
не кладзі калючы рэчы
часам на дарозе!—

— —

Што рой сабраў за цэла лета,
духоўнік ў ноч адну палкне;
ён служыць, моліцца за гэта,
што рой сабраў за цэла лета.
Дык колькі трэба меце нам цьветаў,
такіх, скуль пчолка сок вазьме?
Што рой сабраў за цэла лета,
духоўнік ў ноч адну палкне.—

(З індускага.)

Рэд ктар і выдавец К. Мацкевіч. Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны, Вільня—Людвісарская 1.